

2013:2

Brösarps station

Antikvarisk medverkan, 2012

Helena Rosenberg

Regionmuseet
Kristianstad
Landsantikvarien i Skåne

Rapport 2013:2

Brösarps station

- omläggning av tak

Antikvarisk medverkan, 2012
Ravlunda socken, 1105
Simrishamns kommun
Skåne län

Helena Rosenberg

Regionmuseet Kristianstad Landsantikvarien i Skåne

Kristianstad
Box 134, Stora Torg
291 22 Kristianstad
Tel 044 – 13 58 00 vx, Fax 044 – 21 49 02

Lund
Box 153, St Larsomr. Byggnad 10
221 00 Lund
Tel 046 – 15 97 80 vx, Fax 046 – 15 80 39

www.regionmuseet.se

© 2013 Regionmuseet Kristianstad / Landsantikvarien i Skåne
Rapport 2013:2

Omslagsfoto: Foto på Brösarps stations västra fasad med entré från gatan.

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, Gävle. Dnr 507-99-502.

BRÖSARPS STATION - OMLÄGGNING AV TAK

Innehåll

Sammanfattning	5
Administrativa uppgifter	5
Utförda åtgärder	5
Omläggning av tak	5
Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder	8
Iakttagelser under restaureringen	8
Övriga handlingar med relevans för arbetet	9

Karta över Skåne med Simrishamns kommun markerad och punkt för Brösarps station

Översiktskarta där pilen markerar var Brösarps station är belägen nordost om Brösarps tätort.

Sammanfattning

Hela det västra takfallet med utbyggnad, dvs den sida som är entré till stationshuset mot gatan, lades om under 2012. Takfallen mot järnvägen i öster har lagts om tidigare, i två etapper under 2009 och 2010. I och med 2012 års restaurering är hela taket på Brösarps station omlagt.

Administrativa uppgifter

Objekt	Brösarps station
Socken	Ravlunda
Kommun	Simrishamn
Länsstyrelsens beslut	2012-09-28 (Dnr 434-19406-11)
Regionmuseets dnr	K 12.20-191-12, 1105
Byggherre/beställare	Skånska Järnvägar AB
Entreprenör	Martin Dahlbergs Mark & Bygg, Sankt Olof
Antikvarisk medverkan	Regionmuseet genom Helena Rosenberg
Byggnadstid	oktober-november 2012
Slutbesiktning	2012-11-26

Utförda åtgärder

Omläggning av tak

Brösarps station täcks av ett sadeltak med en fronton ovan entrén mot väster och en frontespis i öster. På vardera sida om frontespisen finns skärmtak över verandorna. Både sadeltaket och frontonerna är valmade.

Stationsbyggnadens västra takfall, med frontonen, före och efter takrestaurering-

Taket var enligt äldre foton pappklätt men belades med enkupiga tegelpannor senast 1941. Takpannorna lades då på bärläkt utan ett underlag av ströläkt. När tegeltaket nu lades om togs den underliggande pappen bort tillsammans med bärläkten.

Rötskadad takfotskonsol i sydvästra hörnet.

Samma börn som åtgärdats om målat i brun kulör.

Efter rivningen av den gamla takbeklädnaden kunde underbrädningen besiktigas. Man kunde då iaktta att det vid ett tidigare tillfälle lagats i med nya brädor. Underbrädningen var i så gott skick att inget av virket behövde bytas. Även taksparrarnas virke var i god kondition på den här sidan av taket. Däremot var några av takfotsbrädorna rötskadade tillsammans med delar av vindskivorna, den södra utstickande takbjälken vid frontonens taksprång och några av takfotskonsolerna.

Vid byte av takfotsbrädorna togs ny pärlspontspanel fram i likt befintlig dimension. Takbjälken och de takfotskonsoler som behövde bytas fogades samman halvt i halvt med originaltimret.

Nya brädor med ursprunglig pärlspontsprofil.

Takföt med kilformad bräda under papp och takplåt.

Ny papp av märket Icopal Yap 2200 med klisterkant har lagts på underbrädningen, följt av ströläkt och bärläkt. Vid takfoten är takfallet något vinklat och får därav en konkav form. I och med att det tidigare funnits en bärläkt på högkant vid takfotens ände har det samlats vatten där, vilket orsakat att takfotsbrädorna blivit rötskadade. Troligen är lösningen en följd av att taket från början är konstruerat för att kläs med papp och inte tegel. Som preventiv åtgärd sågades därför en kilformad bräda till för att fästas vid takfoten. I och med att en kilformade brädan bygger på höjden vid takfoten har man inte låtit ströläkten gå ända ner till kanten utan den slutar strax efter vinkeln. På den kilformade brädan ligger en takfotsplåt, se bild nedan, som leder vatten ner i hängrännan. Takpappen överlappar sedan takfotsplåten. I ränn dalen ligger först en plåt underst som överlappar av takpappen. Ovanpå denna har en övre plåt monterats som är bockad så att den ligger ovanpå både strö- och bärläkt. Tidigare låg endast en plåt i ränn dalen. Nya hängrännor och krokar till dessa är monterade vid takfoten. De är av märket Lindab, 12,6 cm breda och fabrikslackerade i vitt.

Ränn dalens plåt och avslutning mot hängrännan.

Ny hängränna, färdigmålad vid inköp.

Eftersom de övriga takfallen har lagts om under tidigare år har man vid de tillfällena bytt nockbrädan och lagt på ett nockband som tätning och ventilation. Nockbandet ligger kvar under nockpannorna. Nockpannorna har fogats med ett kalkcementbruk. De ursprungliga takpannorna var av tegel utan stämpel och har återanvänts i så stor utsträckning som möjligt. De pannor som var i dåligt skick är ersatta med begagnade pannor av märket Cimbrishamn. Dessa har tidigare legat på värdshuset i S:t Olof. Även begagnade pannor av märket Heby har använts vid kompletteringen. Ca 100 st pannor är sammanlagt utbytta. De nytillkomna takteglarna har främst lagts på frontonens takfall, där de är minst synliga.

Trädetaljerna är målade med Flüggers alkydoljefärg, av sorten 99 classic. Den befintliga vita kulören ersattes med en brun kulör, NCS S7020-Y60R. (Vilket är den äldre färgsättning som togs fram vid en undersökning 2009.)

Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder

För betraktaren av stationshuset upplevs de omlagda takfallen som de var lagda på 1940-talet. Kulören på snickerierna har också återställts från den tidigare vitmålade färgen till den bruna i enlighet med en färgundersökning 2009. De material som använts när man målat snickerier, lagt takpapp och bytt takrännor är dock inte material från den tidsperioden. Metoden att använda ströläkt och en kilformad bräda vid takfoten och takfotsplåt är även de modernare inslag vid restaureringen. Med hänsyn till att byggnaden inte har något skydd enligt Kulturminneslagen kan dock åtgärderna godkännas med ambitionen att bevara ett utseende från mitten av 1900-talet. Taket i sin nuvarande kondition kommer skydda byggnadens övriga delar under många år framöver och därmed dess kulturhistoriska värde.

Hål för taklucka intill skorsten.

Tidigare lagning av underbrädning vid taksprång.

lakttagelser under restaureringen

På den västra sidans takfall av sadeltaket fanns ett hål i underbrädningen som synes varit en tidigare taklucka. Troligen användes den av sotaren för sotning av den södra skorstenen. De äldre fotografier som finns på stationshuset visar endast den östra sidan mot järnvägen, vilket räknas som stationens framsida. Ett gjutjärnsrör går ut genom takfallet i sydvästra hörnet, med ett böjt rör som avslutning uppåt – som troligen är för luftning av avloppet. Eftersom det syntes att man redan i ett tidigare skede bytt en del brädor i underbrädningen var det inte den

ursprungliga pappen som man nu tog bort, utan den byttes troligen redan när man lade på tegeltäckningen kring 1940. Det var på de mest utsatta ställen virket hade bytts ut, dvs. vid takutsprång och takfot.

Övriga handlingar med relevans för arbetet

2011-10-13 Skånska Järnvägar AB:s ansökan om byggnadsvårdsbidrag

2012-09-28 Länsstyrelsens bidragsbeslut (Dnr 434-19514-11)

2012-11-26 Slutbesiktningsprotokoll

Kristianstad, 2012-01-17

Helena Rosenberg

Regionmuseets E-rapportserie 2013

Kulturmiljö

1. Utvändig renovering av Stoby kyrka, Stoby socken, AM, Åsa Eriksson Green, 2012
2. Brösarps station, Ravlunda socken, AM, Helena Rosenberg, 2012

Förkortningar:

AF- antikvarisk förundersökning
AK- antikvarisk kontroll
AM- antikvarisk medverkan
AU- arkeologisk utredning
DK- dokumentation, övrigt
FU- arkeologisk förundersökning
KA- kulturhistorisk analys
MD- murverksdokumentation
OU- osteologisk undersökning
PJ- projektrapport
VP- vårdplan
UN- arkeologisk undersökning
BD- byggnadsdokumentation
BAD- byggn-ark-dokumentation
BMU- byggnadsminnesutredning